

BILAG 2

Udviklingsbeskrivelse i forbindelse med start i SFO og skole

Dato.

Barnets navn:

Daginstitution:

1. Hvad er barnets styrkesider, og hvad er barnet optaget af?

Her handler det blandt andet om, hvad barnet kan lide at lave, hvad barnet er optaget af og øver sig i, hvordan barnet bruger de muligheder, der er i institutionen ude og inde og er der noget, som barnet synes, at han/hun er særlig god til.

2. Hvordan deltager barnet i fællesskaber med andre børn og voksne i dagligdagen?

Her handler det blandt andet om barnets initiativer til at lege, tegn på barnets nysgerrighed på at lære og opleve nye ting, barnets tilknytning til de andre børn og voksne, barnets interesse for og opmærksomhed på andre børn.

3. Hvordan bruger barnet sproget?

Her handler blandt andet om, hvordan barnet bruger sproget til at give udtryk for, hvad barnet tænker og mener, hvordan barnet bruger sproget i konfliktløsning, fortæller barnet om, hvad der sker omkring det, har barnet lyst til at lytte til historier, fortæller barnet selv historier, er barnet interesseret i bøger, er barnet interesseret i at skrive bogstaver, barnets sprog generelt (seneste sprogvurdering).

4. Hvornår trives barnet bedst?

Her handler det blandt andet om i hvilke situationer, barnet trives bedst (i mindre eller større grupper, ude eller inde, stille eller fysisk udfordrende aktiviteter, trives barnet bedst med kendt børn og voksne, trives barnets bedst med faste rammer og rutiner og hvordan takler barnet variationer og forandringer).

5. Dagtilbuddets anbefalinger til skolen og SFO`en vedrørende barnets overgang.

Her handler det blandt andet om dagtilbuddets og/eller forældrenes anbefalinger om, hvordan barnets trivsel, læring og udvikling kan tilgodeses bedst muligt i overgangen til SFO og skole. Det kan for eksempel være en anbefaling om, at barnet har brug for en fast kontakt til en voksen i overgangen, at barnet guides i skiftet mellem aktiviteter, at barnet støttes i kontakten til andre børn eller til at prøve nye aktiviteter.

6. Andre bemærkninger

7. Forældrenes underskrift

8. Lederens underskrift

OVERGANGEN MELLEM DAGTILBUD SKOLE OG SFO

Forord

Børns oplevelse af tryghed i overgangen er betydningsfuldt for, at børn får en god start i skolen, og en god start i skolen er afgørende for børns videre læringsforløb. Med denne overgangsstrategi har vi udarbejdet en fælles model, der skal understøtte de gode og sammenhængende læringsforløb for alle børn.

Det er derfor vigtigt, at overgangssamarbejdet blandt andet bruges til, at dagtilbud, skoler og SFO'er får kendskab til hinandens pædagogik og faglige mål. Dette skaber en bedre kontinuitet for børnene og samtidig sikrer man, at undervisningen i børnehaveklassen og SFO'ernes fritidspædagogik kan ske med hensyn til det enkelte barns kompetencer, potentialer og erfaringer.

Den fælles overgangsstrategi gælder alle dagtilbud med børn frem til skolealderen, de kommunale folkeskoler og SFO'er i Brøndby Kommune. Overgangsstrategien indeholder klare rammer og fælles mål for overgangssamarbejdet med plads til lokale forskelle, der er meningsfulde i den pædagogiske praksis i vores dagtilbud, skoler og SFO'er.

BILAG 1

HER ER JEG

Jeg hedder _____

Jeg har fødselsdag _____

Min familie hedder _____

Min børnehave hedder _____

Mine venner hedder _____

Jeg kan allerbedst lide _____

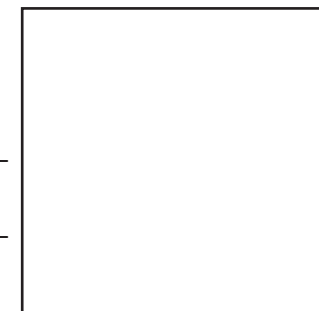
Jeg er god til _____

Mine venner siger, at jeg er/kan _____

I SFO glæder jeg mig til _____

I skolen glæder jeg mig til _____

I min børnehave har storbørnsgruppen arbejdet med _____

Struktur og organisering

Implementeringen af overgangsstrategien kræver et øget fokus på organisering, struktur og planlægning i forhold til det samarbejde og de aktiviteter, der skal foregå.

Dette fordrer:

- Udarbejdelse af årshjul/årsplan der sikrer en koordination af aktiviteterne på tværs. Årsplan og øvrige dokumenter skal placeres i mapperne vedrørende overgangssamarbejde på G-drevet.
- Fælles forventningsafstemning mellem dagtilbud/skole/SFO. Der etableres en styregruppe i hvert skoledistrikt bestående af lederrepræsentanter, hvor man drøfter og omsætter den fælles pædagogiske ramme ind i sin egen praksis. På baggrund af drøftelserne kan medarbejderne udarbejde konkrete handleplaner for egen praksis.
I styregruppen foregår der en løbende pædagogisk dialog og refleksion mellem de forskellige faggrupper, hvor blandt andet arbejdet med barnets portfolio drøftes. På denne måde får fagprofessionelle i højere grad indsigt i og forståelse for hinandens pædagogik og de mål, der er fastlagt i den pædagogiske læreplan i daginstitutionerne, mål- og indholdsbeskrivelserne af SFO, fælles mål for børnehaveklassen.
- At information vedrørende overlevering af børn tilgår de medarbejdere, som skal modtage børnene i SFO'en/Børnehaveklassen, således at det enkelte barn mødes med forståelse og indsigt
- En mulig jobrotation
- Ledelserne i dagtilbud/SFO/skole skal sikre, at udvalgte medarbejdere får mulighed for at planlægge, gennemføre og evaluere overgangsforløbene.
- Temadage vedrørende implementeringen af overgangsstrategien.
- Fælles kursusdag – en gang årligt, hvor værdier kan drøftes og hvor dialog, ny inspiration og ideudvikling samt udvikling af samarbejdet er på dagsordenen.

Kære voksne

”Vil I godt hjælpe os med, at vi kan leve en spændende barndom, hvor vi kan lege med vores venner. I skal vide, at vi gerne vil lære noget nyt og blive dygtige, men det er vigtigt, at vi får mulighed for at lære det på den måde, vi kan og er gode til.

Når vi skal rejse fra børnehaven, så hjælp os med at få sagt ordentligt farvel. Hvis vi bliver kede af det – så lad os det.

Fortæl om og vis os, hvor vi skal hen, og lad os møde de voksne i skolen og i fritteren, så vi kan lære hinanden at kende.

Og til sidst:

Husk at snakke med os og lytte til os – vi ved faktisk meget om at være os, – og hvis I skulle blive vrede på os, så husk ikke at skælde så meget ud og husk at tale høfligt til os”.

(sammendrag af interviews med 36 børn på vej til skole og fritidsinstitution)

Strategi for overgangssamarbejdet

Baggrund

Det er et lands- og kommunalpolitisk mål, at der udvikles en fælles ramme for tilrettelæggelsen af overgange fra daginstitution til SFO/skole (se Dagtilbudsloven § 1 og 7, Folkeskolens Bekendtgørelse, Regeringens Børneudspil 2015 samt Brøndby Kommunes BU-politik og Inklusionsstrategi).

Formål og mål

Formålet med strategien er at sikre pædagogisk kontinuitet og fælles pædagogisk ramme i overgangen fra daginstitution til SFO/skole, uanset hvilket kommunalt tilbud der vælges men med plads til lokale forskelle, der er meningsfulde i den pædagogiske praksis i de enkelte dagtilbud, SFO og skoler.

Forskningen viser, at gode sociale relationer samt et inkluderende og lærende børnefællesskab er afgørende og nødvendigt for børnenes trivsel, læring og senere livsmuligheder herunder uddannelsesmæssigt, økonomisk og socialt. Derfor er det en vigtig opgave, at pædagoger og lærere vedvarende drøfter og sammen udvikler kvalitative læringsmiljøer, som respekterer og værdsætter forskellighed og mangfoldighed og dermed imødekommer børnenes behov (Virkningsfulde tiltag i dagtilbud, Et systematisk review af reviews, 2013).

Målet er derfor:

- ✓ **At klarlægge en fælles ramme for tilrettelæggelsen af overgange fra daginstitution til SFO og skole, så det pædagogisk hænger sammen i et børne- og voksenperspektiv herunder fælles forståelse af skoleparathed og læringsbegrebet for de 5 - 7 årige.**

Strategien

Sammenhængende overgange bygger på et tæt og forpligtende samarbejde mellem dagtilbud, SFO og skoler både på ledelsesniveauet og på medarbejder-niveauet og har barnet i centrum gennem hele overgangsforløbet.

Det er derfor vigtigt, at:

- dagtilbud, SFO og skoler har kendskab til hinandens pædagogik,
- forældrenes og dagtilbuddenes viden og erfaringer om det enkelte barn videregives til SFO/skolen,
- ledere i dagtilbud og SFO/skole indgår samarbejdsaftaler med hinanden,
- der gennemføres overgangsaktiviteter med børnene

Der tre elementer i strategien, som skal bidrage til at lykkes med ovenstående, er:

- **Børns læring herunder fælles læringsyn og værdier**
- **Børn og kompetencer**
- **Den fælles pædagogiske ramme**

Det tværgående samarbejde

Formålet med et tværgående samarbejde er dels at skabe sammenhæng i overgangen mellem dagtilbud og SFO/skole og dels at skabe gode læringsforløb, der både matcher og udfordrer børnenes kompetencer og potentialer.

Besøg i dagtilbud og SFO/skole understøtter børnene i gradvist at lære SFO'en og skolen samt børn og voksne dér at kende sammen med deres kammerater fra børnehaven og de voksne de kender. At have mødt de voksne i SFO'en og skolen, set og prøvet legepladsen og oplevet stemningen i børnehaveklassen er alt sammen noget, der gør det ukendte til noget kendt.

De gensidige besøg har ligeledes en vigtig betydning for medarbejderne, der samtidig lærer noget om hinandens pædagogiske praksis.

Samarbejdet kan yderligere styrkes gennem fælles læringsaktiviteter eller i skabelsen af børnekulturelle aktiviteter i form af temadage eller – uger herunder kan indtænkes en bedre udnyttelse af lokaler, faciliteter og personale.

Ideer til fælles læringsmetoder og aktiviteter:

- Skovture, strandture, sprogarbejde, fælles fastelavnsfest, dragedag, viden om geometri, tal og bogstaver, trafikikkerhed, naturprojekter og idrætsdage
- Læringsmetoderne "Læseleg" og "Fri for mobberi" som henholdsvis styrker gode sproglige kompetencer og konflikthåndteringsstrategier.
- Invitation til dagtilbud (kommende skolebørn) ved teater- eller cirkusforestillinger i SFO/skoleregi
- Kommende skolebørn udstiller deres projekter/emnearbejde i skolen eller på SFO'en
- Besøg i dagtilbud, SFO/skole, åbent hus-arrangementer
Medarbejderne i dagtilbud og SFO/skole besøger hinanden for at lære hinandens praksis at kende. Det vil sige, at medarbejdere i SFO/skole besøger de kommende skolebørn i deres dagtilbud og børnene (samt deres forældre) besøger børnehaveklassen og SFO'en, inden de starter der.
- Hvert barn tildeles en omsorgsven i opstartsperioden på SFO'en.

Forældresamarbejdet

Forældrene inddrages som aktive samarbejdspartnere i børnenes læring og i at understøtte og fastholde et inkluderende børnefællesskab i dagtilbud og SFO/skole. Der arbejdes med forældreinformation, således at alle forældre til kommende skolebørn orienteres om, hvordan der arbejdes med at forberede børnene til skolestart herunder målene for arbejdet med overgangen, hvornår man som forældre kan forvente at blive inddraget, hvilke overgangsforløb og aktiviteter, der er planlagt, samt hvordan viden om det enkelte barn formidles til SFO/skolen.

Forældresamarbejdet kan derfor indeholde følgende elementer:

- Børnehaveklasseleder eller SFO-repræsentant deltager ved det afsluttende forældremøde i dagtilbuddet.
- Forældre og børn skal inviteres til besøgsdage og andre relevante arrangementer før opstart 1. maj i SFO.
- Overleveringsmøder omhandlende børnene skal bygge på både dagtilbuddets og forældrenes viden og erfaringer med barnets trivsel, læring og udvikling med fokus på barnets ressourcer og potentialer.

Det kan være en god ide, at forældre og dagtilbud i fællesskab udarbejder en beskrivelse af barnet i forbindelse med den sidste forældresamtale inden SFO/skolestart – se bilag 2.

Den fælles pædagogiske ramme

Den gode skoleoplevelse starter længe før første skoledag. Børn gør sig en masse tanker om skolen og nogle gange glemmer vi som voksne at lytte, indgå i dialog og hjælpe børnene med at afmystificere skolen. At lytte til børnenes forventninger kan give anledning til at reflektere over, hvilke skoleforestillinger og erfaringer vi selv har – og dermed videregiver til børnene. (EVA, Bakspejlet '15, samt Temahæfte, 2015).

For at kunne tilrettelægge en fælles ramme i overgangen mellem dagtilbud og SFO/skole er det vigtigt, at ledere og medarbejdere i dagtilbud, SFO/skole:

- skaffer sig indsigt i hinandens arbejdsmetoder og pædagogik, således at der kan arbejdes med sammenhængende læringsforløb på måder, der både udfordrer og matcher børnenes forudsætninger
- vidensdeler om det enkelte barns trivsel, læring og udvikling, således at SFO og undervisningen i børnehaveklassen kan tage afsæt i det enkelte barns erfaringer, kompetencer og potentialer.

Børnene skal opleve, at det de arbejder med i daginstitutionen giver mening for dem her og nu, ligesom deres bidrag bliver værdsat og anvendt uanset om det er i daginstitution, SFO eller skole. Det er et ansvar, som ligger hos de voksne og fordrer, at faggrupperne åbner sig mod hinanden, sætter egen pædagogik i spil og hvor personalet mestrer i teori og praksis at anlægge et børneperspektiv (Inger Nøddekær, 2009).

Der er en lang række forskellige metoder til at bringe børnenes viden og erfaringer i spil. En måde er at arbejde med overgangsobjekter i form af for eksempel en portfolio, hvis væsentligste funktion er at skabe mulighed for at understøtte barnets mulighed for at skabe forbindelse mellem det kendte og det barnet er på vej til at kende samt bringe værdifuld viden om dem selv som lærende individer, deres relationer, deres oplevelser og erfaringer med sig hen i SFO og skole. Denne bevidsthed om eget værd understøtter barnets selvværd – ”Jeg kan noget og har noget at byde på til og i fællesskabet”.

Overgangsobjekt

I Brøndby Kommune har vi valgt, at storbørnsgruppen i dagtilbuddene i perioden fra september – april arbejder med en portfolio i relation til hvert barn. Det pædagogiske arbejde med portfolio og de ting, der skal ligge i den bygger på en grundlæggende teoretisk antagelse og forståelse af, at udvikling og læring er noget, der finder sted i en social kontekst i dialogen og samarbejdet mellem børn og voksne. Barnets portfolio er en A4 elastikmappe, som indeholder følgende elementer ud fra temaet ”Her er jeg!”:

- Barnets tegning (1 tegning medbringes pr. barn og hænges op i enten SFO eller børnehaveklasse)
- En tegning af ”Min drøm om skole/SFO, som senere skal bruges ved første elevsamtale i SFO/børnehaveklassen (tegningen laves enten af det enkelte barn, en mindre gruppe eller af hele storbørnsgruppen)
- Barnets eller storbørnsgruppens ynglingssang eller leg
- Et kompetenceportræt, som er barnets fortælling om sig selv – her handler det om at bevidstgøre barnet om sine egne styrkesider og kompetencer med hjælp fra for eksempel barnets nære pædagog og barnets venner. Kompetenceportræterne indgår i forældresamtalen før skolestart og senere i den første elevsamtale i SFO/børnehaveklassen – se bilag 1.

Børns læring

I det globaliserede, multikulturelle og komplekse videnssamfund er livslang læring kommet i fokus, samtidig med at der lægges vægt på, at børn skal lære mere og lære det tidligere. Dermed bliver det vigtigt at støtte børnene i at udvikle de personlige, sociale og faglige færdigheder, der er grundlaget for både at kunne lære i dagtilbud og SFO/skole og at indgå i sociale fællesskaber sammen med andre mennesker.

BU-politikken angiver rammerne for det lærings syn, som alle medarbejdere er forpligtede på at arbejde inden for.

Synet på børn og børns læring tager udgangspunkt i en forståelse af barnet som værende aktivt lærende. Barnet tilegner sig viden, færdigheder og erfaringer gennem aktiv handling, involvering og refleksion og medvirker dermed aktivt til at udvikle egen personlighed og viden (BU-politikken, 2015).

Om læringsmiljøet siger BU-politikken helt konkret:

”Derfor skal læring foregå både i formelle undervisningsmiljøer og i uformelle, udfordrende og eksperimenterende miljøer med såvel fysisk aktivitet, leg, kreativitet som intellektuel udfoldelse. Læring opfattes som mere end noget, der sker ved passivt at modtage viden fra en voksen – der er i højere grad tale om, at læring er noget, der foregår i samspillet mellem børn og voksne” (BU-politikken 2015, s. 10).

Formålet er derfor, at alle medarbejdere i et overgangssamarbejde er i stand til at gennemføre lege samt udviklings- og læringsaktiviteter med udgangspunkt i børnenes forskellige forudsætninger, potentialer, motiver og interesser med henblik på at nå såvel fælles som individuelle mål.

Dette fordrer en didaktisk tilgang til pædagogikken og læringsmålene (at kunne reflektere, begrunde og beslutte) herunder bevidst valgte arbejdsmetoder.

Målet er, at der arbejdes med et dynamisk begreb om læring, som indebærer, at læring og trivsel ses i en sammenhæng - som to sider af barnets samlede lærings- og udviklingsproces. Læring omfatter barnets personlige, kognitive og sociale tilblivelsesproces herunder ligeledes barnets identitetsudvikling samt udvikling af en række metakompetencer, som blandt andet drejer sig om at tænke kritisk, undersøge omverdenen samt tænke sig selv som er del af sammenhængen. Begrebet trivsel defineres i den forbindelse som det velbefindende, barnet oplever som følge af dels at være en person, der kan lære, og dels af mulighederne for at indgå i lærende og sociale fællesskaber, der indebærer tryghed, omsorg og engagement (Bente Jensen, VIDA-modelrapport 1, 2013, s. 26).

Følgende værdier og principper kendetegner det gode læringsmiljø.

- Læringsmiljøer med nærvær, tid til dialog og samtale, tryghed og respekt samt gode voksenrollemodeller
- Refleksionsrum for medarbejdere vedrørende børns læring og det gode læringsmiljø
- Fokus på hvordan voksne møder børnene
- Forældreinddragelse og - involvering i forhold til børns læring i dagtilbud og SFO/skole
- Læring bør tage udgangspunkt i børnenes spor og interesser, og i relation til dette bør legen samt en nysgerrig og undersøgende tilgang i vid udstrækning være udgangspunkt for de læringsprocesser, som barnet indgår i.

Børn og kompetencer

I overgangen mellem dagtilbud og SFO/skole er det nyttigt for børnene at kunne håndtere og videreudvikle deres relationer til andre, at de mestrer at skifte miljø og håndtere de udfordringer, dette giver og endeligt, at de har forudsætningerne for at lære samt bearbejde og reflektere over deres erfaringer. Når det er sagt skal man dog være opmærksom på, at børn er forskellige, udvikler sig i forskellige tempi og på forskellige tidspunkter. Desuden er faren eller konsekvenserne ved at fremhæve bestemte kompetencer som nyttige eller nødvendige for, at det 5 – 7 årige barn kan mestre et komplekst hverdagsliv alt for ofte, at der samtidig indføres nye kriterier for udpegning af de ikke-kompetente børn, som derved forstås og beskrives som børn med manglende kompetencer – altså børn uden for normaliteten (Bent Madsen, 2009).

Derfor stiles der ikke efter, at børnene skal have et bestemt "skolestartsniveau" ved overgangen fra institution til skole. Ved skolestart møder SFO/skolen barnet dér, hvor det er udviklingsmæssigt. Det forudgående samarbejde mellem dagtilbud og SFO/skole tilsigter, at SFO/skolen har erhvervet sig det kendskab til barnet, som er nødvendigt for at sikre de bedst mulige rammer for det enkelte barn herunder klassedannelse.

Børnene skal gives mulighed for at leve "det gode børneliv" her og nu og samtidig udvikle de kompetencer, som sætter dem i stand til at kunne klare sig og lære i skolen og for at kunne begå sig senere i livet. For at nå dertil er grundtanken, at alle børn har brug for det samme nemlig anerkendelse, tilhørsforhold, succeser, livsmestring og venskaber.

Arbejdet med børnenes konkrete kompetenceudvikling i et børneperspektiv forudsætter et veldefineret, fagpædagogisk voksenperspektiv, som vil og kan lære af børnenes forståelser af sig selv og verdenen (Grethe Kragh-Müller 2012, Dorthe Andersen og Katrine Thomsen 2014).

I dagtilbud, SFO og skole varetager pædagoger og lærere omsorgen for børnene og giver dem derved mulighed for en sund og alsidig personlighedsudvikling, samtidig med at dagtilbud, SFO og skole byder på gode læringsmuligheder, så børnene kan lære den kultur og det samfund at kende, som de skal vokse op i. I den optik vil pædagoger og lærere i Dagtilbud og SFO/skole understøtte børnenes mulighed for at lære:

1. At kunne indgå og begå sig i sociale relationer, hvor

- Barnet inviterer nye børn med i deres leg og kan skabe nye venskaber.
- Barnet deltager i forskellige børnefællesskaber.
- Barnet udviser forståelse og tolerance i forhold til børn og voksne med andre kompetencer og forudsætninger end barnet selv.

2. Gode sproglige forudsætninger, hvor

- Barnet bruger sproget i lege og i samtaler
- Barnet kan lytte og genfortælle og har et stort ordforråd.
- Barnet tør bruge sproget selvom barnet for eksempel ikke taler flydende dansk.

3. Konflikt håndtering, hvor

- Barnet kan være med til at løse konflikter og har redskaber til dette.

4. Noget om sig selv og sine nærmeste, så

- Barnet for eksempel erhverver sig viden om sin børnehave, sin SFO/skole, sin familie, sit nærmiljø og verdenen osv.
- Barnet kan fortælle historier om sig selv og sin familie.

5. At blive selvhjulpne, så

- Barnet kan tage sko og tøj på selv.
- Barnet kan kende sine ting og tage vare på dem

6. At udvise forståelse og rummelighed i forhold til forskellighed, så

- Barnet har kendskab til andre kulturer.
- Barnet er nysgerrig i forhold til børn med anden etnisk oprindelse end sin egen.

